

Учението на св. Тереза на Младенеца Исус за чистилицето

*Свършенството на любовта се състои в това да имаме твърдо упование,
когато настъпи Съдният ден*

Нека смирената кармитка от Лизьо ни позволи да я придружим в катедралата на духовното детство, където тя е вещ пътеводител, и да видим там да се откроява крайъгълният камък на надеждата, който тя знаеше, че е поставен под лъчите на неповторимо сияние.

Нека вдигнем очи към тази светеща скала на надеждата, изсечена, полирана, изваяна, „с число, тегло и мярка“.

„Необходимо е само едно“.

„Каква е ползата за човека да спечели целия свят, ако изгуби душата си?“

Имаме три крайни предела: съд, рай и ад.

Никой не може да избяга от съда. Трябва да дадем отчет за нашето поведение, както за доброто, така и за злото. Бог не е предопределил никого за ада. Никой осъден човек няма да може да се изправи и да обвини Божиата справедливост. Всяко обективно безредие в човешкия живот, всеки формален и субективен грях, водещ до лично наказание, съществува дотолкова, доколкото е налице морална отговорност в очите на Онзи, Който „изследва вътрешността и сърцето“ и Който не може да измами нито Себе Си, нито нас. Що се отнася до рая, никой не може да го достигне с естествените си сили: блаженото лицезрение надхвърля всички наши съществувания. Но на никого не му липсва помощта на благодатта.

С оглед на надеждата съществуват три основни истини за Бога, които са в основата на богословието на благодатта. Нека ги обобщим.

1. „Който дава, е по-щастлив от този, който получава“. Бог е безкрайно щастлив; винаги Той е Този, Който дава. Само Бог е богат; ние сме просяци, „нищожни слуги“. За нас да обичаме Бога, означава да се оставим да бъдем обичани от Него, никога да не се тревожим за нашата слабост. Трябва да ѝ се радваме, защото, правилно разбрана, тя е нашата сила. Но нека се опасяваме да не би да припишем на себе си и най-малката частица истина или доброта. Това, което имаме, винаги сме го получавали; то не е наше, то е на Бога. „Такъв е характерът на нашия Господ: Той дарява в Бога, но иска смирение на сърцето“.

2. Бог дава, но същевременно разпределя даровете си неравномерно. Ако всеки от нас има свое лично призвание, то не всички имаме едно и също призвание, а и едно анонимно призвание би било оскърбление както за Божието сърце, така и за научното знание.

„Дълго време се чудех – пише св. Тереза на Младенеца Исус – защо всички души не получават благодат в една и съща степен... Исус благоволи да ме научи на тази тайна. Той постави пред очите ми книгата на природата и аз разбрах, че всички цветя, създадени от Него, са красиви... че ако дребните цветчета искаха да бъдат рози, природата щеше да изгуби пролетното си изящество... Така е и в света на душите, тази жива градина на Господа“.

Неравенството е фактор на хармонията. „Колкото по-щастливи са цветята да изпълняват Божиата воля, толкова са по-свършени“.

3. Бог разпределя даровете си неравномерно, но с любов, която винаги е равна на Самия Него, любов, която е неизменна и проста в силата на безкрайната си пълнота, учи великият учител св. Тома Аквински.

Малката сестра повтаря същото: „Разбрах, че любовта на нашия Господ се разкрива най-добре в най-простата душа, която не се съпротивлява на никоя от Неговите благодати, и то също толкова добре, колкото и в най-възвишената душа“. Да – продължава тя – както в душите на „светите учители, които са просветили Църквата“, така и в душата на „младенеца, който издава слаби викове“, така и в душата на бедните диваци, които имат „за водач само естествения закон“. Да, *също толкова добре*, стига тези души да изпълняват Божията воля.

Начинът на даване е дори по-ценен от това, което се дава, а Бог може да обича само с безкрайна любов. Защото трябва да гледаме не на Божиите дарове, а на Неговата любов, не на различните степени на святост, а на Божието качество на премъдростта, която ги постановява. Бог обича избраните толкова много, колкото и всеки друг; в този смисъл Бог обича всеки от нас толкова, колкото и Пресветата Дева Мария. Неговата любов не е с нищо по-малка от безкрайната любов. Каква утеха! Това е основата на нашата надежда. Ще имаме упование дотолкова, доколкото осъзнаваме, че сме обичани от Бога без мярка.

„Любовта се отплаща само с любов“, казва св. Йоан Кръстни. От дълбините на нашата неволя колко свършен ще бъде нашият отговор на Божията любов? Ето учението по този въпрос на св. Йоан Евангелист в неговото Първо послание: „Любовта у нас постига своето свършенство в това: да имаме смелост в Съдния ден...“. „В любовта няма страх, но свършената любов прогонва страха, защото страхът включва наказание; този, който се страхува, не е свършен в любовта. Затова ние обичаме Бога, тъй като Бог пръв ни възлюби“.

Св. Тереза на Младенеца Исус, която вниква задълбочено в тези стихове от Писанието, ни разкрива с хармонична настойчивост най-дръзката тайна на своя път на духовното детство: независимо от степента на блаженото боговидение, към което ни призовава, Бог категорично не желае пламъците на чистилицето за никого от нас. Напротив, Бог иска да ни види да напуснем тази земя напълно чисти и пречистени в себеотдаването на едно заблудило се и разкаляло се дете, което, след като заспи в обятията на баща си, веднага се събужда в небесната светлина и без забавяне се отправя към вечната прегръдка на милосърдната Любов.

По този деликатен въпрос ето няколко възхитителни по своята богословска точност слова от устата на св. Тереза на Младенеца Исус:

„Вие не се уповавате достатъчно – казва тя на една уплашена сестра. Твърде много се страхувате от Бога. Уверявам Ви, че Той е разстроен от това. Не се страхувайте от чистилицето заради болката, която човек изпитва там, но и не искайте да отидете там и така ще угодите на добрия Господ, Който налага това изкупление с такова голямо съжаление. Докато се стремите да Му угаждате във всичко, ако имате непоколебимото упование, че Той Ви пречиства във всеки един миг със Своята любов и че не оставя и следа от грях във Вас, можете да сте сигурна, че няма да отидете в чистилицето“.

В *История на една душа* откриваме ценен текст за Божието милосърдие:

„Но всъщност – пише светицата – разбирам, че всички души не могат да бъдат еднакви; трябва да има различни семейства души, за да се почита всяко от Божиите свършенства по специален начин. На мен Той ми е дал Своето БЕЗКРАЙНО МИЛОСЪРДИЕ и именно в това неизразимо огледало съзерцавам другите Му качества. Тогава всички ми се явяват сияещи от любов: дори справедливостта, може би повече от останалите, ми се струва облечена в любов. Каква сладка радост е да мислим, че Господ е справедлив, че взема предвид нашите слабости, че познава отлично

крехкостта на нашата природа! От какво бих могла да се страхувам? Нима добрият и безкрайно справедлив Бог, който така милостиво прощава грешките на блудния син, няма да бъде справедлив и към мен, която винаги съм с Него?“

Писмото до отец Рулан, мисионер, е идеалният коментар на тези мисли от гледна точка на чистилището.

„Не разбирам, братко мой, защо, както изглежда, се съмнявате, че ще влезете веднага в рая, ако неверниците отнемат живота Ви. Знам, че трябва да сте много чист, за да се явите пред Бога, Който е изцяло свят, но знам също, че Господ е безкрайно справедлив и именно тази справедливост, която плаши толкова много души, е предмет на моята радост и увереност. Да бъдеш справедлив, означава не само да използваш строгост, за да наказваш виновните, но и да признаваш честните намерения и да възнаграждаваш добродетелите. Надявам се както на справедливостта на добрия Господ, така и на милосърдието Му. Тъй като е справедлив, *Той е състрадателен и пълен с кротост, бавен в наказанието и изобилен в милосърдието. Защото Той познава нашата слабост. Той помни, че ние сме само прах. Както бащата има нежност към децата си, така и Господ се смилява над нас!*... О, братко мой, като чуваме тези прекрасни и утешителни думи на Царя-Пророк, как можем да се съмняваме, че добрият Бог ще отвори портите на Своето царство за Своите деца, които са Го обикнали до степен да пожертват всичко за Него, които не само са напуснали семейството си и отечеството си, за да Го опознаят и обикнат, но и искат да отдадат живота си за Този, Когото обичат? Исус е бил напълно прав, като е казал, *че няма по-голяма любов от тази!* Как тогава би могъл да не се остави да бъде победен от тяхната всеотдайност? Как би могъл да подложи на пречистване в пламъците на чистилището онези души, които са погълнати от огъня на Божиата любов? Вярно е, че нито един човешки живот не е освободен от недостатъци, но само Непорочната Дева се представя абсолютно чиста пред Божието Величество. Каква радост е да си помислим, че тази Дева е нашата Майка! След като тя ни обича и познава нашите слабости, от какво да се страхуваме? Просто исках да кажа, че според мен всички мисионери са мъченици по свое желание и воля и че следователно нито един от тях не трябва да влиза в чистилището. Ако в момента, в който се явят пред Бога, в душите им останат някои следи от човешка слабост, Пресветата Дева получава за тях благодатта да извършат деяние на свършена любов и след това им дава палмата и венца, които те така богато заслужават.

Ето какво мисля, братко мой, за справедливостта на добрия Бог: моят път е изпълнен с упование и любов, не разбирам душите, които се страхуват от такъв нежен Приятел. Понякога, когато чета някои духовни трактати, в които съвършенството е показано чрез хиляди окови, обградено от множество илюзии, бедното ми малко съзнание се уморява много бързо, затварям учената книга, която разбива главата ми и изсушава сърцето ми, и вземам Светото писание. Тогава всичко ми се струва светло, една-единствена дума открива пред душата ми безкрайни хоризонти, съвършенството ми се струва лесно; виждам, че е достатъчно да призная своето нищожество и да се предам като дете в обятията на добрия Господ. Като оставям настрана великите души, големите умове, красивите книги, които не мога да разбера, камо ли да приложа на практика, аз се радвам, че съм малка, тъй като само децата и подобните на тях ще бъдат допуснати до небесната трапеза. Много съм щастлива, че в Божието царство има много жилища, защото ако имаше само едно, чието описание и път са непонятни за мен, не бих могла да вляза в него.“

От циркуляра, публикуван през 1944 г. по повод смъртта на сестра Мария на Пресветата Троица и на Светия Образ, бивша новистка на св. Тереза на Младенеца Исус, знаем колко много тя е обичала да подчертава родството между малкия път и учението на св. Йоан Кръстни: нищото от нас и всичкото от Бога. В *Глоса към Божеството* мисълта, която най-много е радвала св. Тереза, е

следната: „Любовта умее да се възползва колкото от злото, толкова и от доброто, което намира в нас“.

„Ако извърша малки изневери – пита я един ден сестра Мария на Пресветата Троица – няма ли все пак да отида направо в рая?“ – „Да, но не затова трябва да се стремиш да практикуваш добродетелите – отвръща тя. Добрият Господ е толкова добър, че би устроил нещата така, че да не ти се налага да минаваш през чистилицето, но Той ще е Този, Който ще понесе загуба в любовта Си!“ При друг случай тя ѝ казва, че е необходимо чрез нашите молитви и жертви да получим за душите толкова много любов от добрия Бог, че те да могат да отидат в рая, без да минават през чистилицето.

Следващият диалог, описан в *Съвети и спомени*, дава същото учение. Една душа споделя за св. Тереза на Младенеца Исус: „Имах изключителен страх от Божия съд и въпреки всичко, което тя можеше да ми каже, нищо не я разсейваше. Един ден ѝ направих следното възражение: ‘Непрекъснато ни казват, че Бог намира петна в ангелите Си, как очаквате аз да не треперя?’ Тя отговори: ‘Има само един начин да накараме добрия Господ изобщо да не ни съди и той е да се явим пред Него с празни ръце’. ‘Какво имате предвид?’ ‘Много е просто: имайте напълно безрезервно поведение, раздавайте имуществото си, когато го спечелите. Колкото до мен, ако доживея до 80 години, ще бъда все така бедна; не знам как да спестявам: всичко, което имам, веднага го харча за купуване на души. Ако изчаках до момента на смъртта, за да представя дребните си монети и да ги оценя по истинската им стойност, нашият Господ нямаше да пропусне да открие в тях някоя примес, която със сигурност щеше да остави в чистилицето. Нима не се казва, че великите светци, пристигайки пред Божия съд с ръце, пълни със заслуги, понякога отиват на това място за изкупление, защото всяко правосъдие е опетнено в очите на Господа?’ ‘Но – отвърнах аз – ако Бог не съди добрите ни дела, ще съди лошите, и тогава какво?’ ‘Какво говорите? Нашият Господ е самата Справедливост; ако не съди добрите ни дела, няма да съди и лошите. Струва ми се, че за жертвите на любовта няма да има съд, а по-скоро добрият Господ ще побърза да възнагради с вечни наслади *собствената Си любов*, която ще види да гори в сърцата им’. ‘За да се ползваме от тази привилегия, смятате ли, че е достатъчно да кажем *Деянието на себепринасяне*, което съставихте?’ ‘О, не, думите не са достатъчни... За да бъдеш истинска жертва на любовта, трябва да се отдадеш напълно. Ние сме погълнати от любовта само дотолкова, доколкото се отдаваме на любовта. [...] Не знам дали ще отида в чистилицето, изобщо не се притеснявам за това; но ако отида там, няма да съжалявам, че не съм направила нищо, за да го избегна; никога няма да се разкайвам за това, че съм работила само за спасението на душите. Колко бях щастлива да разбера, че нашата майка св. Тереза мисли така! [...] Ако знаете само колко нежен ще бъде моят съд! Но ако добрият Господ дори ме наругае малко, пак ще ми е сладостно. Ако отида в чистилицето, пак ще бъда много щастлива, ще направя като тримата евреи, ще мина през пещта, пеейки песента на Любовта. О, колко щастлива ще бъда, ако с това мога да избавя други души, да страдам вместо тях, защото тогава ще направя добро, ще освободя пленниците“.

Самият Бог обаче не иска чистилице за нас. В края на живота си св. Тереза казва: „Не бих искала да се хващам за сламка, за да избегна чистилицето. Всичко, което правех, го направих, за да угодя на добрия Господ, за да спасявам души за Него“.

Да не отидеш в чистилицето, „за да угодиш на добрия Господ“ – какъв скъпоценен бисер!

Една монахиня (с. Мария на Светата Евхаристия), която е била близо до светицата по време на последната ѝ болест, пише в писмо до семейството си: „Когато отидох да я видя, тя беше много променена, много по-слаба, но си е все същата – спокойна и със същия смях. Тя е щастлива, че смъртта идва, и не изпитва ни най-малко притеснение от нея. Със сигурност ще отиде направо на

небето. Когато ѝ говорихме за чистилицето, което ни очаква, тя казваше: ‘О, как ме натъжавате, приписвате на Бога голяма несправедливост, като си мислите, че ще отидете в чистилицето. Когато обичаш, не може да има чистилице. Чуите докъде трябва да стига упованието ви! То трябва да ви кара да вярвате, че чистилицето не е за вас, а само за душите, които са разбрали погрешно милосърдната Любов или са се усъмнили в нейната пречистваща сила. Исус е "сляп" за онези, които се стремят да откликнат на тази любов, и не смята, или по-скоро смята, да ги пречисти, но само с огъня на милосърдието, който "покрива всички недостатъци", и най-вече с плодовете на Своята вечна Жертва. Да, въпреки малките си изневери, можете да се надявате да отидете направо в рая, защото добрият Господ го желае дори повече от вас и със сигурност ще ви даде това, което сте очаквали от Неговото милосърдие. Той ще възнагради именно вашето упование и себеотдаване; Неговата справедливост, която познава вашата крехкост, божествено се е погрижила да постигне това. Но като разчитате на това упование, още повече се грижете Той да не понесе загуба в любовта Си!’“

В резултат на това св. Тереза не се страхува да каже, че страданията в чистилицето са „безполезни“. Какво точно има предвид? Богословите са единодушни: в чистилицето вече не получаваме заслуги, не се издигаме в любовта; следователно тези страдания са безполезни от единствената гледна точка, която в крайна сметка е от значение за усилването на светлината на нашата слава – израстването в Христовата любов. Ние биваме съдени от любовта, и то във вечерта на този живот. Като понасят страданията си, които Бог допуска, „сякаш отвърщайки глава“, душите в чистилицето изкупуват прегрешенията си, и това е справедливост, тъй като на земята не са го направили, както е трябвало, но също и преди всичко това е милосърдие, тъй като по този начин те се подготвят, въпреки миналата си охладнялоост, да се наслаждават лице в лице на Бога, Който не търпи никаква нечистота. Ала вече не се издигат в любовта.

Страдат ли душите в чистилицето и молят ли се за нас, или не? Едно е сигурно от гледна точка на св. Тереза на Младенеца Исус: ако тези души страдат и се молят за нас, то по силата на изискванията на Божия план те не правят това в пламъците на чистилицето. Защото именно на земята преди това е трябвало да приемат по-щедро своя изкупителен кръст (кръст, който в крайна сметка е по-малко тежък за носене от страданията в чистилицето) и защото е трябвало още от момента на смъртта си да издигнат тамяна на своята молитва в славата на небето.

Но дали душите в чистилицето се молят за нас? Богословите не са единодушни по този въпрос.

„Онези, които са в чистилицето, все още не се радват на виждането на Словото, чрез което биха могли да познават нашите мисли и дела; и затова не просим тяхната помощ с молитва“, пише св. Тома Аквински и продължава: „Онези, които са в чистилицето, са над нас поради това, че вече не могат да обиждат Бога, но са по-ниско от нас поради това, че понасят мъки; и по тази причина не са в състояние да се молят за нас, а по-скоро ние трябва да се молим за тях“.

В чудесния си *Трактат за чистилицето* св. Екатерина Генуезка отминава този въпрос с мълчание. Това мълчание обикновено се тълкува като отрицателен отговор: душите в чистилицето не биха могли да се молят за нас.

Св. Жан от Арс смята друго: „Сигурно е, че тези бедни души не могат да направят нищо за себе си, но могат да направят много за нас. Това е толкова вярно, че едва ли има някой, който да е призовал душите в чистилицето, без да е получил исканата благодат...“.

Св. Екатерина Болонска пише същото: „Обръщам се към душите от чистилицето, за да представят молбата ми на Вечния Отец, и чувствам, че дължа успеха на молитвата си на тяхното застъпничество“.

Дали обаче набожността към душите в чистилицето, която се практикува често и със сигурност не е безплодна, отменя богословското становище на св. Тома Аквински? Не непременно, вероятно защото Бог и светиите в небето могат да ни възнаградят за това, което правим за душите в чистилицето, а и тези души могат сами да ни се отблагодарят, веднага щом влязат в небето, за това, което вече сме направили, за да ги извадим по-бързо, или дори за това, което ще направим по-късно със същата цел, ако Бог специално ги е освободил в очакване на тези бъдещи милостини.

Що се отнася до св. Тереза на Младенеца Исус, тя се е молила за душите в чистилицето, съжалявала ги е. Всяка вечер е произнасяла за тях шест молитви *Отче наш* и шест *Радвай се*, за да им спечели индулгенции; извършила е „героично дело“ за тях, а когато е поръчала да се отслужи литургия за Пранцини, е казала: „Той наистина има нужда от това!“ Но нямаме спомен да се е молила на душите в чистилицето или да е приписвала благодати на тяхното посредничество.

Пътят на детството не е изключително право на привилегирован елит: той е отворен за всички, които искат да запазят или преоткрият душата на детето.

Да послушаме светицата:

„О, майко, колко сладък е пътят на *Любовта*! Несъмнено можем да паднем, можем да извършим изневяра, но *Любовта*, която знае как да извлече полза от всичко, бързо поглъща всичко, от което Исус може да е недоволен, оставяйки само смирен и дълбок мир в дълбините на сърцата ни. [...] Някой може да си помисли, че имам такова голямо упование в добрия Господ, защото съм се запазила от смъртен грях. Трябва да разберете, майко, че дори и да бях извършила всички възможни престъпления, пак щях да имам същото упование. Щях да усещам, че това множество от престъпления би било като капка вода, хвърлена в пламтящ огън. Затова можете да разкажете историята за покаяния се грешник, който е умрял от любов. Душите ще разберат веднага. Този пример ще им вдъхне смелост“. Ето дословно продължението на отговора, който тя диктува: „В житията на отците пустинници е записано, че един от тях е обърнал един всеизвестен грешник, чиито безчинства са били скандализирали цяла област. Този грешник, докоснат от благодатта, следвал светеца в пустинята, за да извърши строго покаяние, когато през първата нощ на пътуването, още преди да стигне до мястото на покаянието, смъртните му връзки били разкъсани от бурното му покаяние от любов и пустинникът видял душата му, пренесена от ангелите в лоното на Бога. Това е много ярък пример за онова, което бих искала да кажа, но тези неща не могат да се изразят“.

Смело ли е това? Да. Безразсъдно ли е? В никакъв случай. Там, където „грехът изобилства, благодатта свръхизобилства“ за „смирените и разкаяни“ сърца. Добрият разбойник признава прегрешенията си: „Ние сме тук според справедливостта“, казва той, и Исус му обещава рая още същия ден.

След прегрешенията си, след паденията си трябва да имаме два взаимно допълващи се психологически рефлекса, както ни учи св. Тереза на Младенеца Исус:

– На първо място, разбира се, съжаляваме за нанесената на Бога вреда.

– После, и това е съществено и решаващо, следва да *се радваме* на своята слабост, да превърнем нещастията си в повод за сигурност. „Да, щастлива съм да се чувствам малка и слаба“. „Сега съм се примирила с факта, че винаги съм несъвършена, и дори намирам радост в това“. „Ти ми пишеш че чувстваш слабостта си, това е благодат“. „Именно в слабостта се укрепва добродетелта. Затова нека се научим да не разчитаме нито на добродетелите си, нито на заслугите си, нито на делата си, а – което е безкрайно по-добре – на безвъзмездната помощ на Господа, Който е Всемогъщ, безкрайно

милосърден към нашата нищета. Това е тайната на духовното детство“.

Помислете за стотника, за митаря, за Мария Магдалена. Нека живеем в атмосферата на Евангелието и ще бъдем спасени. „Бог е любов“, а Той е любов към всички без изключение. „О, Исусе, как да разкажа на всички малки души за Твоето неизразимо снизхождение! Чувствам, че ако изобщо намериш някоя душа, по-слаба от моята, ще благоволиш да я обсипеш с още по-големи милости, стига тя да се предаде с пълно упование на Твоето безкрайно милосърдие!“

Отец Гаригу-Лагранж не се поколебава да напише: „Всяка душа трябва да бъде достатъчно пречистена в часа на смъртта, за да отиде веднага на небето, без да минава през чистилицето, където ще бъде държана само по своя вина за това, че е пренебрегнала благодатите, които са ѝ били дадени или предложени. И тя ще страда толкова много в чистилицето само защото според основоположния ред тя следва да види Бога веднага след смъртта. Това е закономерният път към светостта, който не бива да забравяме въпреки факта, че има много голям брой изостанали души, и към който всеки християнин трябва да се стреми, за да бъде в основоположния ред, поискан от Бога“.

„Ако не Ви удовлетворявам с моя малък път на любовта..., не се страхувайте, че ще Ви оставя да го следвате дълго. Скоро ще се появя, за да Ви кажа да поемете по друг път, но ако не се върна, вярвайте в истинността на думите ми...“

Светицата привежда мисъл на св. Тома Аквински, която добавя тук почти дословно: „Никога не можем да имаме прекалено голямо упование в добрия Бог, Който е тъй могъщ и тъй милосърден“. Тя възприема думите на своя отец св. Йоан Кръстни, който казва: „Получаваме от Него всичко, на което се надяваме“.

Св. Йоан Кръстни учи в *Тъмната нощ*, че само малък брой души всъщност се издигат на право на небето в момента на смъртта си. „Душите от този вид [достигнали до съвършенството на любовта] са малко на брой; тъй като любовта е извършила пълно пречистване в тях, те не преминават през чистилицето“. Св. Жан от Арс казва същото: „Сигурно е, че има много малко избрани, които не са преминали през чистилицето, и че страданията, които се понасят там, са отвъд всичко, което можем да си представим“.

Св. Тереза на Младенеца Исус ни говори за „големия брой малки души“ и за „легиона от малки жертви“, които тя иска да отведе по светлата дияра на духовното детство. Папите Бенедикт XV, Пий XI и Пий XII многократно подчертават универсалността на това учение и на този призив. „Пътят на духовното детство е тайната на светостта за всички вярващи по целия свят“, казва Бенедикт XV. Отдавайки заслужено внимание на св. Тереза от Лизьо, папа Пий XI пише: „Желаем всички вярващи да я изучават внимателно, за да ѝ подражават“. „Тя очарова света с вълшебството на своя пример – пример, който всеки може и трябва да следва“. И кардинал Пачели – Пий XII – е забелязвал това в светицата от Лизьо: „От единия край на света до другия има милиони души, чийто вътрешен живот е бил благотворно повлиян от тази малка книга: *История на една душа* [...]. Вие сте велика, о, малка светице, Вие сте станала убежище на цялото молящо се, страдащо и борещо се човечество, което всеки ден прибягва към Вас“.

Една монахиня от Ордена на Блажена Дева Мария от планината Кармил – Ордена на нарамника – получава мисията да върне простодушието на Евангелието в християнския свят, който под влиянието на пагубни ереси беше закоравял и охладнял пред лицето на Бога. Традиционната набожност към нарамника разцъфна и се разви чудесно в учението на св. Тереза на Младенеца Исус за милосърдната любов и в следствията, които тя извлича от него относно чистилицето.

Бог наистина е Отец – Баща. Христос е нашият Брат; Църквата е нашето Семейство; Светият Дух

е нашата Любов, а Пресветата Дева Мария, която вярваше, че Всемогъщият ще извърши велики неща в нея, е наш образец, наша Посредница, наша Майка. Годеницата на Йосиф е „повече Майка, отколкото Царица“. Ние сме съвсем малки деца. Нека имаме увереността и простодушието на малките деца. На тях принадлежи Царството Небесно.

Всяка сутрин вземайте практическото решение да участвате в евхаристийната тайна по сакраментален начин (като присъствате на литургия и се причастявате) или по духовен начин (като копнеете да го правите с цялото си сърце) и след това подновете деянието си на себепринасяне на Милосърдната любов.

Тайнството Евхаристия има същото въздействие върху човека, каквото е имало Страданието Христово върху света. Сега този ефект предполага по-специално изкуплението на всички наказания, дължими за всички грехове. Нека си припомним как това предимство се прилага към нас чрез Евхаристията, чрез нейното двойно значение на приношение и тайнство.

В качеството си на *приношение* литургията опрощава наказанията за греховете. Вярващите, които присъстват на литургията, принасят заедно със свещеника Тялото и Кръвта Христови по силата на „царственото свещенство“, което им е дадено чрез кръщението. Тяхното приношение означава прошка и вярност, съразмерни на тяхната ревност, упование и любов. Тялото и Кръвта Христови наистина имат неограничена стойност сами по себе си, но за да се получи удовлетворение, обичта на принасящия се счита за по-значима от стойността на принесеното; така Господ казва за вдовицата, която слага две дребни монети в кутията в храма: „Тя сложи повече от всички останали“.

Има още един момент от учението, който твърде често се пренебрегва и който папа Бенедикт XV припомни много ясно в бревето *Sodalitatem* от 31 май 1921 г. „По този въпрос трябва да се отбележи преди всичко, че ползата от литургията е много по-голяма за живите, отколкото за мъртвите. Всъщност тази полза се извлича по-пряко и с по-голяма сигурност и изобилие от живите, които са добре разположени и добронамерени. Оттук следва, че с дара на постоянството е възможно да се получи, докато сме живи, удовлетворяване на Божията справедливост и пълно премахване – или поне значително намаляване – на наказанието, което би останало да се изкупва в огъня на чистилицето. Много хора, поради забрава или неблагодарност, често се провиняват, като пренебрегват отслужването на литургията с цел очистване душите на онези, които сякаш наистина обичат; но има още по-голям брой хора, които в сериозен ущърб на духовната си полза пренебрегват факта, че литургичното жертвоприношение ще им послужи по-добре, ако участват в него приживе, вместо да поверяват изпълнението на това на своите наследници, роднини и приятели след смъртта си“.

Духовна храна и питие, Евхаристията е *тайнството par excellence*, „цел на всички останали тайнства“; тя е „като завършек на целия духовен живот“, защото неин същински плод е „единството на мистичното Тяло“, тоест благодатта и любовта, онова милосърдие, което е „свързката на съвършенството“ и което „покрива множество грехове“.

По този начин причастието не само ни помага пряко да израстваме в любовта, но и опрощава, макар и косвено, наказанията за нашите грехове, защото „пламенността на любовта опрощава не само вината, но и наказанието [...] толкова много, колкото големи са себеотдаването и пламенността“. „Фактът, че наказанията са частично, а не напълно опрощавани, не се дължи на недостиг в Христовата сила, а на посредствеността на човешката набожност. Следователно пламенното причастяване разпалва огъня на любовта, „по-свещен от този на чистилицето“, защото

ни прави да растем в любовта и същевременно ни пречиства.

Познаваме величествената сила на тайнството Кръщение, което по необходимост освобождава възрастните, по закон и на практика, от всички наказания за греховете им, познаваме и ползите от тайнството Покаяние, придружено от удовлетворение и богатото съкровище на индулгенциите, и сладкото задължение на Елеосвещението в случай на сериозна опасност. Но което е по-малко известно и представлява най-жалко невежество, е, че тайнството на болните има за своя основна и главна цел да ни улесни прекия и непосредствен достъп до блаженото боговидение от мига на нашата смърт. „Чрез елеосвещението човекът се подготвя да получи *незабавно* небесната слава“, учи изрично св. Тома Аквински. От нас зависи да не пренебрегваме ползите от него. „В добра почва семената дават плод, едно – сто, друго – шейсет, трето – трийсет“.

В Посланието на ап. Яков четем: „Болен ли е някой от вас? Нека повика църковните презвитери и нека се помолят над него и го помажат с масло в името Господне. И молитвата, отправена с вяра, ще избави страдалеца, Господ ще го вдигне и ако е извършил грехове, ще му се простят“. „Резултатът от това тайнство – учи Тридентският събор – е благодатта на Светия Дух, Чийто помазание очистива болния от неговите недостатъци, ако такива са останали за изчистване, и *от последниците от греха му*, след което облекчава и утешава душата му, като събужда в нея *голямо упование в Божието милосърдие*, което ѝ позволява да понася по-лесно умората и неудобствата на болестта, да устоява по-лесно на изкушенията на дявола, петимен да ни поразии в петата, и накрая ѝ позволява при нужда да възстанови здравето на тялото, ако това е полезно за вечното спасение“.

„Елеосвещението е изцеление, духовен лек [...]. Неговата цел е да отстрани недостатъците, които отслабват духовно човека и го лишават от пълната му жизненост (*perfectus vigor*) в делата на живота, независимо дали става дума за благодат или слава [...]. Основното действие на това тайнство е да опрощава остатъка от греховете“.

Този пункт е потвърден и добре обяснен от отец Р. П. Филипон: „Елеосвещението не е пряко насочено към опрощаване на вината, а към *унищожаване* до техните най-упорити корени на останките от греховния живот“. „По време на последното боледуване на човека благодатта на тайнството извършва необходимите поправки: докато той се приближава до смъртта, Елеосвещението действа все повече и повече, обличайки го със самата сила Христова“. „Дори след дълъг живот във вина, християнинът, който получава причастието за умиращите с необходимите предразположения, отива направо в рая, без да минава през чистилицето“. „Такова е учението на св. Алберт Велики, св. Бонавентура, на великите схоластици от Средновековието“.

Нека по повод на нашите тайнства да избягваме клопката на безразличието и дистанцираността, характерни за формалистичното и фарисейско отношение. Познаваме пламенната любов на св. Тереза към Евхаристията. „Ех! Не мога да се причастявам толкова често, колкото искам; но, Господи, не си ли Ти всемогъщ? Остани в мен като в дарохранителницата, никога не се отдалечавай от Своята малка хостия“.

Тя също така е имала голямо желание да получи елеосвещение. Но никога не забравя първенството на вярата, упованието и любовта, първенството на духа, без който буквата е мъртва. „Основната пълна индулгенция, ще каже тя, е тази, която всеки може да получи без обикновените условия – това е индулгенцията на милосърдието, която покрива множество грехове“. „Ако някоя сутрин ме намерите мъртва, не тъгувайте; та нали моят Татко, добрият Бог, просто ще дойде да ме вземе. Несъмнено е голяма благодат да се приемат тайнствата, но когато добрият Бог не го позволява, пак е добре... Всичко е благодат“. Да, „за онези, които обичат Бога,

всичко е благодат“. И когато св. Тереза на Младенеца Исус възкликва по парадоксален начин: „Исус не се нуждае от нашите дела, а само от нашата любов“, тя не забравя нито изискванията на житейското ни поприще, нито тези на братската преданост, но напротив, подчертава, че любовта е тази, която е всичко – едновременно корен на заслугите и връх на нашето съвършенство.

„За да живея в деяние на съвършена любов, аз се принасям като всесъжнена жертва на Твоята Милосърдна любов, като Те умолявам да ме изгаряш безспир, оставяйки в душата ми да преливат потоците на БЕЗКРАЙНА НЕЖНОСТ, които са скрити в Теб, и така, о, Боже мой, да стана мъченица на Твоята Любов!... Нека това мъченичество, след като ме подготви да се явя пред Теб, най-накрая ми донесе смъртта и душата ми да се устреми незабавно към вечната прегръдка на Твоята МИЛОСЪРДНА ЛЮБОВ... Искам, о, Възлюбени мой, с всеки удар на моето сърце да Ти подновявам това приношение безброй пъти, докато изчезнат сенките и аз мога да Ти изказвам отново и отново моята любов във вечното лицезрение!...“

„Майко моя... познаваш пламъците, или по-скоро океаните от благодат, които заляха душата ми веднага след моето себепринасяне на 9 юни 1895 г... Ах! От този ден любовта прониква и ме обгръща; във всеки миг тази милосърдна любов ме обновява, пречиства и не оставя и следа от грях в сърцето ми. Не, не мога да се страхувам от чистилището; знам, че дори не заслужавам да вляза със светите души в това място за изкупление; но също така знам, че огънят на любовта е по-освещаващ от този на чистилището, знам, че Исус не може да иска безполезни страдания за нас и че той не би вдъхновил в мен желанията, които изпитвам, ако не искаше да ги изпълни...“

„[...] Ако Твоята справедливост обича да се разпростира, тя, която се простира само върху земята, колко ли повече Твоята милосърдна любов желае да разпалва души, щом Твоята милост се издига до тях! О, Исусе, нека аз бъда тази щастлива жертва, изгори Твоята малка хостия с огъня на Божиата любов“.

ПРИЛОЖЕНИЕ

Текст от преп. Луи дьо Блоа

„Много е полезно в часа на смъртта човек да се принесе като жива хостия на Господа в чест на Неговата върховна слава и да приеме от чиста любов всичко, което Неговата благословена воля сметне за подходящо – болест, дори смърт, и всички страдания в този живот и в следващия. За да може да принесе себе си с цялото си сърце и в пълна непривързаност, да изтърпи хиляди наказания за удовлетворяване на Божиата справедливост, не бива повече да се страхува от ада и чистилището, дори и да е извършил всички престъпления на света. Затова в часа на смъртта нито една набожна практика не е по-полезна от това да се отдадеш напълно на Божието благоволение и да се уповаваш смирено, с любов и с пълно себеотдаване на добротата и огромното милосърдие на Бога“.

о. Филип на Пресветата Троица OCD